

Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling MENS De Bilt

Inleiding

Een Meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals goed te reageren bij signalen van dit soort geweld. Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht zo'n Meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. Dit staat in de wet Verplichte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. MENS De Bilt is als organisatie voor maatschappelijke ondersteuning verplicht een dergelijke Meldcode te hebben.

Deze Meldcode beschrijft in vijf stappen wat professionals moeten doen bij vermoedens van geweld. Daarnaast is vastgelegd wie binnen de organisatie de stappen moet doorlopen, en wie eindverantwoordelijk is voor de beslissing over het wel of niet melden. Ook zijn instructies opgesteld voor het uitvoeren van een kindcheck, en is vastgelegd hoe medewerkers moeten omgaan met (vermoedelijk) vertrouwelijke gegevens. Tenslotte wijst deze Meldcode medewerkers op de mogelijkheid ook een melding te doen in de Verwijsindex risicojongeren.

Meldcode bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling¹

Het bevoegd gezag van MENS DE Bilt overwegende dat MENS De Bilt verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;

dat van de beroepskrachten, maar ook van vrijwilligers die werkzaam zijn bij MENS DE Bilt en bij mensen in de thuissituatie komen, op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;

dat MENS De Bilt een Meldcode wenst vast te stellen zodat al haar beroepskrachten die werken met cliënten en vrijwilligers die bij mensen in de thuissituatie komen weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;

dat MENS De Bilt in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de beroepskrachten en vrijwilligers bij deze stappen ondersteunt;

dat onder **huiselijk geweld** wordt verstaan lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld, of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, vrouwelijke genitale verminking, huwelijksdwang en eengerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex-) partners gezinsleden, familieleden en huisvrienden;

¹ Uit: <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/02/basismodel-Meldcode-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling/basis-Meldcode-nl2013.pdf>

dat onder **kindermishandeling** wordt verstaan iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eegerelateerd geweld, huwelijksdwang, vrouwelijke genitale verminking en het als minderjarige getuige zijn van huiselijk geweld tussen ouders en/of andere huisgenoten;

dat onder **beroepskracht** in deze code wordt verstaan de beroepskracht die voor MENS De Bilt werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt;

dat onder **vrijwilliger** in deze code wordt verstaan de vrijwilliger die voor MENS De Bilt werkzaam is en die in dit verband aan cliënten van de organisatie begeleiding of een andere wijze van ondersteuning biedt in de thuissituatie;

dat onder **cliënt** in deze code wordt verstaan iedere persoon aan wie de beroepskracht en/of vrijwilligers zijn of haar diensten verleent.

In aanmerking nemende de Wet bescherming persoonsgegevens; de Wet op de jeugdzorg, alsmede de komende Jeugdwet; de Wet maatschappelijke ondersteuning; en het privacyreglement van MENS De Bilt.

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Meldcode in relatie tot het beroepsgeheim en de meldrechten kindermishandeling en huiselijk geweld

De twee wettelijke meldrechten voor huiselijk geweld en voor kindermishandeling bieden alle beroepskrachten met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht, het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van hun cliënt. Zie voor de wetteksten artikel 53 lid 3 Wet op de jeugdzorg en artikel 21d lid 3 Wet maatschappelijke ondersteuning. De stappen van de Meldcode beschrijven hoe een beroepskracht met een geheimhoudingsplicht op een zorgvuldige wijze om gaat met deze meldrechten.

Stap 1: In kaart brengen van signalen en vastleggen

- Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast.
- Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.
- Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van bijgevoegd signaleringsinstrument.
- Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk. Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling.
- Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde beroepskracht.

Kindcheck

Vraag aan de cliënt of er minderjarige kinderen aan zijn of haar zorg zijn toevertrouwd, in alle gevallen waarin zijn of haar medische conditie of andere omstandigheden een risico vormen op een bedreiging in de ontwikkeling of de veiligheid van deze kinderen. Indien er kinderen zijn die van de cliënt afhankelijk zijn, leg dan in het dossier vast:

- het aantal en de leeftijd van de kinderen;
- of de cliënt de zorg voor de kinderen deelt met een (ex-) partner of met een andere volwassene.

Oudersignalen

Heb je zelf geen contact met de kinderen van je cliënt, legt dan je eventuele 'oudersignalen' vast als de lichamelijke of geestelijke conditie of andere omstandigheden, een bedreiging kunnen vormen voor de veiligheid of de ontwikkeling van de kinderen die van de cliënt afhankelijk zijn. De stappen van de Meldcode zijn ook van toepassing op deze 'oudersignalen'.

Signalen van geweld door een beroepskracht in een zorg – of onderwijsrelatie

Gaan de signalen over mogelijk geweld gepleegd door een beroepskracht ten opzichte van een cliënt, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de interne richtlijnen. In dat geval is dit stappenplan *niet* van toepassing.

Signalen van geweld tussen cliënten

Signalen over mogelijk geweld gepleegd tussen cliënten, zoals bijvoorbeeld geweld tussen bewoners van een instelling, tussen bewoners van een gezinshuis, of tussen leerlingen op school, vallen niet onder het stappenplan van de Meldcode. Signalen meldt je bij je leidinggevende of directie.

Op deze regel geldt één uitzondering: de signalen van mogelijk geweld vallen wel onder de Meldcode als het geweld zich afspeelt tussen partners die beiden cliënt zijn van de instelling, bijvoorbeeld als zij als echtgenoten of partners samen wonen in een verpleeghuis, een gezinshuis of in een andere instelling.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, het Steunpunt Huiselijk Geweld of een deskundige op het gebied van Letselduiding

- Bespreek de signalen met je contactpersoon (in het geval van vrijwilligers), teammanager en/of aandachtsfunctionaris.
- Vraag zo nodig ook advies aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling, aan het Steunpunt Huiselijk Geweld of aan een deskundige op het gebied van letselduiding, als er behoefte is aan meer duidelijkheid over (aard en oorzaak) van letsel.
- Bij vragen over de aanpak van specifieke vormen van geweld, zoals eengerelateerd geweld, huwelijksdwang, seksueel misbruik en vrouwelijke genitale verminking *altijd* advies vragen aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld over vervolgstappen. Dit advies is ook van belang om mogelijke veiligheidsrisico's van eventuele vervolgstappen zorgvuldig af te kunnen wegen. Leg de uitkomsten van het gegeven advies vast in het cliëntdossier.

Stap 3: Gesprek met de cliënt

- Bespreek de signalen met de cliënt. Heb je ondersteuning nodig bij het voorbereiden of het voeren van het gesprek met de cliënt, raadpleeg dan de teammanager, aandachtsfunctionaris en/of het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.
 - leg de cliënt het doel uit van het gesprek;
 - beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan;
 - nodig de cliënt uit om een reactie hierop te geven;
 - kom pas na deze reactie zo nodig met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. In geval van vrouwelijke genitale verminking kunt u daarbij de Verklaring tegen meisjesbesnijdenis gebruiken.
- Het doen van een melding zonder dat de signalen zijn besproken met de cliënt, is alleen mogelijk als:
 - er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de cliënt, die van u zelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
 - als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt door dit gesprek het contact met u zal verbreken en dat de cliënt daardoor niet voldoende meer kan worden beschermd tegen het mogelijk geweld.

Melding in de verwijfsindex risicjongeren

Overweeg bij het zetten van stap 3 of het noodzakelijk is om, gelet op de bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige(n), ook een melding te doen in de verwijfsindex risicjongeren.

NB: Dit geldt alleen voor het jongerenwerk binnen MENS De Bilt. Een melding in de verwijfsindex is bedoeld om beroepskrachten die betrokken zijn bij 'risicjongeren' bij elkaar te brengen zodat ze hun interventies op elkaar af kunnen stemmen en niet langs elkaar heen werken. Een melding in de verwijfsindex is *geen* alternatief voor het doen van een melding van kindermishandeling bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

Ga daarom, ook als u besluit tot een melding in de verwijfsindex, door met stap 4 en 5 van de Meldcode als uw vermoeden van kindermishandeling door het gesprek met de ouders en/of de jeugdige niet zijn weggenomen.

Voor meer informatie over de verwijfsindex risicjongeren en het wettelijk meldrecht voor meldingen in de verwijfsindex zie www.verwijsindex.nl.

Stap 4: Weeg de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling en vraag in geval van twijfel altijd (opnieuw) advies aan het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld.

- Weeg op basis van de signalen, van het ingewonnen advies en van het gesprek met de cliënt het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.
- Raadpleeg in geval van twijfel altijd (opnieuw) het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld. Zij bieden ondersteuning bij het wegen van het geweld en van de risico's op schade en zij kunnen adviseren over vervolgstappen.

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

A. Hulp organiseren en effecten volgen

- Meen je, op basis van je afweging in stap 4, dat je je cliënt en zijn of haar gezin redelijkerwijs *voldoende* tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen:
 - *organiseer* dan de noodzakelijke hulp;
 - *volg* de effecten van deze hulp;
 - *doe* alsnog een *melding* als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

B. Melden en bespreken met de cliënt

- Kan je je cliënt niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling beschermen of twijfel je er aan of je voldoende bescherming hiertegen kunt bieden:
 - meld je vermoeden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of bij het Steunpunt Huiselijk Geweld;
 - sluit bij je melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geef duidelijk aan indien de informatie die je meldt (ook) van anderen afkomstig is;
 - overleg bij je melding met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling of het Steunpunt Huiselijk Geweld wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om je cliënt en zijn of haar gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.
- Bespreek je melding vooraf met je cliënt (vanaf 12 jaar) en of met de ouder (als de cliënt nog geen 16 jaar oud is).
 - leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
 - vraag de cliënt uitdrukkelijk om een reactie;
 - in geval van bezwaren van de cliënt, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren;
 - is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om je cliënt of zijn/haar gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de cliënt of zijn/haar gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen;
 - doe een melding indien naar je oordeel de bescherming van de cliënt of zijn/haar gezinslid de doorslag moet geven.
- Van contacten met de cliënt over de melding kunt u afzien:
 - als er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de cliënt, die van jezelf, of die van een ander in het geding is, of zou kunnen zijn;
 - als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de cliënt daardoor het contact met je zal verbreken.

Deel II: Verdeling van verantwoordelijkheden voor het zetten van de stappen en het beslissen over het al dan niet doen van een melding

Het zetten van de stappen van de Meldcode is een verantwoordelijkheid van:

Iedereen verbonden en betrokken bij MENS De Bilt heeft de verantwoordelijkheid om signalen met betrekking tot huiselijk geweld en kindermishandeling door te geven, dan wel vast te leggen. Daarbij verwachten we van vrijwilligers dat zij signalen melden bij hun contactpersoon. Van alle uitvoerend medewerkers verwachten we dat zij in staat zijn de stappen van de Meldcode te doorlopen. Daarbij kunnen zij altijd een beroep doen op de betreffende teammanager of aandachtsfunctionaris.

Als aandachtsfunctionaris huiselijk geweld of kindermishandeling kan/kunnen worden geraadpleegd:

De beleidsadviseur is portefeuillehouder van de Meldcode vanuit het MT en aandachtsfunctionaris binnen de organisatie.

Verantwoordelijk voor het besluit in stap 5 voor het al dan niet doen van een melding is:

Het doen van een melding wordt altijd in overleg met de teammanager en/of aandachtsfunctionaris gedaan.

Verantwoordelijkheden van MENS De Bilt

Directie en management:

Gelet op de Wet verplichte Meldcode draagt het bevoegd gezag van MENS De Bilt er zorg voor dat:

- er binnen de organisatie een Meldcode beschikbaar is die voldoet aan de eisen van de wet;
- er binnen de organisatie bekendheid wordt gegeven aan het doel en de inhoud van de Meldcode;
- regelmatig een aanbod wordt gedaan van trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering zodat beroepskrachten en vrijwilligers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor beroepskrachten voor het zetten van de stappen van de code;
- de Meldcode wordt opgenomen in het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers;
- er voldoende deskundigen beschikbaar zijn die de beroepskrachten kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de Meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de werking van de Meldcode regelmatig wordt geëvalueerd en dat zo nodig acties in gang worden gezet om de kennis en het gebruik van de Meldcode te bevorderen.

Teammanagers:

- Functioneert als vraagbaak voor het team over algemene informatie betreffende de Meldcode;
- Heeft kennis van de stappen volgens de Meldcode;
- Legt taken binnen het team betreffende de Meldcode vast;
- Draagt zorg voor aansluiting van de Meldcode op de werkprocessen;
- Draagt zorg voor regelmatige evaluatie van (het gebruik) van de Meldcode in het team;
- Ziet toe op zorgvuldige omgang met privacy;
- Ziet toe op dossiervorming en verslaglegging;
- Consulteert de aandachtsfunctionaris in geval van vragen en/of dilemma's.

Medewerkers:

- Herkent signalen die kunnen wijzen op kinder- of oudermishandeling of huiselijk geweld;
- Overlegt met de teammanager en/of aandachtsfunctionaris bij zorgen aan de hand van waargenomen signalen;

- Voert stappen uit in overleg met de teammanager en/of aandachtsfunctionaris;
- Bespreekt de resultaten van ondernomen stappen met teammanager en/of aandachtsfunctionaris;
- De contactpersonen voor vrijwilligers zijn aanspreekpunt voor vragen van vrijwilligers over de Meldcode en/of signalen van vrijwilligers betreffende huiselijk geweld en kindermishandeling.

Vrijwilligers:

- Herkent signalen die kunnen wijzen op kinder- of oudermishandeling of huiselijk geweld;
- Draagt deze signalen over aan de betreffende contactpersoon/medewerker.

Aandachtsfunctionaris:

- Binnen MENS De Bilt is er in ieder geval één aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling. Dit is de beleidsadviseur;
- Is inhoudelijk aanspreekpunt en achtervang bij signalen, vragen, dilemma's en doorlopen van de stappen van de Meldcode;
- Is verantwoordelijk voor het besluit om wel of niet te melden.